

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра глобальної економіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Економічний факультет

«13» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ»**

Галузь знань	<u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u>
Спеціальність	<u>051 «Економіка»</u>
Освітньо-професійна програма	<u>«Міжнародна економіка»</u>
Факультет	<u>економічний</u>
Розробники:	<u>завідувач кафедри глобальної економіки д.е.н., проф. Вдовенко Н.М.,</u> <u>асистент кафедри глобальної економіки, доктор філософії Яцун А.Г.</u> (посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Моделювання розвитку аграрного сектору»

Дисципліна націлена на глибоке вивчення економічних процесів та систем в аграрній сфері. Здобувачі вищої освіти оволодіють базовими знаннями щодо економічної сутності, характеру і головних компонентів аграрного сектору, аналізуватимуть ефективність діяльності органів та інститутів аграрної політики, використовуючи модель розвитку аграрного сектору. Зможуть оцінювати окремі заходи фінансово-кредитної, податкової, цінової політики в аграрному секторі, а також аграрно-соціальній та аграрно-екологічній політиці держави на основі обґрунтованих даних, які отримуються шляхом моделювання пливу цих заходів на аграрний сектор. Зрозуміють особливості формування аграрної політики у країнах із різним рівнем соціально-економічного розвитку та навчатися характеризувати аграрну політику окремих країн та блоків в моделях розвитку аграрного сектору.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	C1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»	
Освітньо-професійна програма	«Міжнародна економіка»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	3	
Семестр	6	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Економіка зарубіжних країн» полягає у формуванні в здобувачів вищої освіти компетентностей щодо пізнання економіки зарубіжних країн та використання їх у практичній діяльності з питань регулювання взаємовідносин суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності різних форм власності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. <i>Теоретико-методичні засади розвитку аграрного сектору</i>														
Тема 1. Теоретичні основи регулювання аграрного сектора	1	6	3	3			40							
Тема 2. Методологія формування та оцінки розвитку аграрного сектору	2	6	3	3										
Тема 3. Інструменти регулювання агропродовольчого ринку	3	8	4	4										
Тема 4. Моделі для оцінки розвитку аграрного сектору України	4	10	5	5										
Разом за змістовим модулем 1	30		15	15			40							
Модуль 2. <i>Особливості формування та основні напрями розвитку аграрного сектору України та світу</i>														
Тема 5. Огляд програмного забезпечення та економічна структура моделей розвитку аграрного сектору	5	4	2	2			50							
Тема 6. Особливості моделювання сектору рослинництва	6	3	3	3										
Тема 7. Особливості	7	8	4	4										

моделювання сектору тваринництва													
Тема 8. Моделювання сценаріїв впливу для вирішення економічних задач	8	12	6	6									
Разом за змістовим модулем 2	30		15	15			50						
Усього годин	150		30	30			90						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи регулювання аграрного сектора	3
2	Методологія формування та оцінки розвитку аграрного сектора	3
3	Інструменти регулювання агропродовольчого ринку	4
4	Моделі для оцінки розвитку аграрного сектора України	5
5	Огляд програмного забезпечення та економічна структура моделей розвитку аграрного сектора	2
6	Особливості моделювання сектору рослинництва	3
7	Особливості моделювання сектору тваринництва	4
8	Моделювання сценаріїв впливу для вирішення економічних задач	6

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи регулювання аграрного сектора	3
2	Методологія формування та оцінки розвитку аграрного сектора	3
3	Інструменти регулювання агропродовольчого ринку	4
4	Моделі для оцінки розвитку аграрного сектора України	5
5	Огляд програмного забезпечення та економічна структура моделей розвитку аграрного сектора	2
6	Особливості моделювання сектору рослинництва	3
7	Особливості моделювання сектору тваринництва	4
8	Моделювання сценаріїв впливу для вирішення економічних задач	6

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретико-методичні засади розвитку аграрного сектора	40
2	Особливості формування та основні напрями розвитку аграрного сектору України та світу	50

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- захист практичних робіт;

- заповнення робочого зошиту.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- оцінювання поточних результатів самостійної роботи студентів щодо освоєння програмного матеріалу дисципліни;
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Закономірності та принципи становлення й розвитку глобальної економіки		
Практична робота 1. Теоретичні основи регулювання аграрного сектора	ПРН8, 12. Знати основні теоретичні засади регулювання аграрного сектору, методологічні підходи до формування та оцінки його розвитку, інструменти регулювання агропродовольчого ринку. Вміти аналізувати вплив фінансово-кредитної, податкової, цінової, аграрно-соціальної політики тощо на розвиток аграрного сектору, розрізняти особливості управління агропродовольчим сектором в різних країнах, використовувати теоретичні моделі для аналізу інтеграційних процесів та розробки сценаріїв впливу аграрного розвитку.	12
Практична робота 2. Методологія формування та оцінки розвитку аграрного сектору		12
Практична робота 3. Інструменти регулювання агропродовольчого ринку		13
Практична робота 4. Моделі для оцінки розвитку аграрного сектору України		13
Самостійна робота 1. Теоретико-методичні засади розвитку аграрного сектору		20
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Сутність глобальних трансформацій суспільства		
Практична робота 5. Огляд програмного забезпечення та економічна структура моделей розвитку аграрного сектору	ПРН8, 12. Знати основні характеристики моделей розвитку аграрного сектору та економічну структуру в Україні. Розуміти особливості моделювання розвитку сектору рослинництва та тваринництва, володіти знаннями щодо основних принципів побудови та функціонування цих моделей.	12
Практична робота 6. Особливості моделювання сектору рослинництва		12
Практична робота 7. Особливості моделювання сектору тваринництва		13
Практична робота 8. Моделювання		13

сценаріїв впливу для вирішення економічних задач	Моделювати сценарії впливу агрополітичних рішень на аграрний сектор за напрямками досліджень, використовуючи сучасні методи та інструменти економетричного аналізу.	
Самостійна робота 2. Особливості формування та основні напрями розвитку аграрного сектору України та світу		20
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен		30
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
	екзаменів
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3076>;
- конспекти лекцій та їх презентації (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3076>;
- відеоматеріали;
- Вдовенко Н. М., Яцун А. Г. Моделювання розвитку аграрного сектору: методичні вказівки для підготовки здобувачів першого «бакалаврського» рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» ОПП «Міжнародна економіка». К.: НУБіП України. 31 с. (Рекомендовано до видання рішенням вченої ради економічного факультету НУБіП України Протокол № 9 від 21 березня 2024 р.). Режим доступу: <https://surl.li/btwnou>

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Gazuda S., Erfan V., Gazuda M., Hertseh V. Modeling the impact of the agricultural sector on the development of the regional economic systems. Amazonia Investiga. 2024.
2. Zhilyakov D. I., Kharchenko E. V. Labor productivity modeling in the agricultural sector. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. 2021.

3. Іванов С. М., Глазков М. В. Моделювання логістичних процесів імпорту морепродуктів в умовах пошкодженої інфраструктури. *Економічний вісник Донбасу*. 2024 р. С. 48-59.
4. Пуцентейло П., Костецький Я. Використання методів кластерного аналізу для прогнозування інвестиційного розвитку підприємств аграрного сектора. 2020 р. С. 88–99.
5. Симоненко, О. І., Гузь, М. М., Чухліб, А. В. Моделювання виробництва зернових і зернобобових культур в Україні: прогнозне оцінювання. *Академічні візії*, (35). 2024 р. 12 с.
6. Нейтер, Р., Зоря, С., Муляр, О. Збитки, втрати та потреби сільського господарства через повномасштабне вторгнення. URL: <http://surl.li/rrsrr> (дата звернення: 23.01. 2024).
7. Крячков, Д. О. Впровадження методів імітаційного моделювання у прогнозування поведінки водних джерел. 2021 р. С. 149-152.
8. Krahmalova, N., Slonopas, V. Оцінювання та прогнозування рентабельності бізнесу при формуванні підприємницького потенціалу в контексті сталого розвитку. *Aktual'ni Problemy Ekonomiky = Actual Problems in Economics*, 276. 2024 р. С. 72-84.
9. Dziurakh, Y., Halanets, V., Kulakovska, T., Pugachov, M., Pugachov, V. Economic assessment and state regulation of the agri-industrial sector in Ukraine: solutions for ensuring food security (modeling and analysis). *Economic Affairs*, 67(4s). 2022. P. 777-786.
10. Kuzmenko O., Chyzhevska M. Agricultural enterprise economic security systems modelling. 2024. P. 143-153.
11. Яцун А. Г., Вдовенко Н. М., Перегуда Ю. А. Вплив поведінкової та циркулярної економіки на розвиток системи управління виноробними підприємствами в умовах діджіталізації міжнародного бізнесу. Академічна візія: 32/2024. Електронне видання. Режим доступу: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1197>
12. Яцун А. Г., Вдовенко Н. М. Фінансові інструменти сталого розвитку в аспекті моделювання аграрного сектору економіки України. № 5 (2024): *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 27.06.2024. Електронне видання. Режим доступу: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/164>.
13. Яцун А. Г., Вдовенко Н. М., Перегуда Ю. А. Моделювання сільськогосподарських рішень за допомогою «AGMEMOD» для розвитку системи управління виробничими підприємствами та доставки продукції на ринок за принципами поведінкової та циркулярної економіки. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права: № 41/2024. Електронний режим доступу: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1190>.